

Fővárosi Ítéletábra

Az ügy száma: 1.Pf.20.211/2021/8/II.

A felperesek: I.r. felperes, I.r. felperes címe., I. rendű,
II.r. felperes, II.r. felperes címe., II. rendű

A felperesek képviselője: Stubenvoll Ügyvédi Iroda, ügyvéd címe, aki az I. és II. rendű felperest képviseli

Az alperesek: I.r. alperes, I. r. alperes címe, I. rendű,
II.r. alperes, I. r. alperes címe, II. rendű,
III.r. alperes, III.r. alperes címe., III. rendű

Az alperesek képviselője: dr. Magyarovics Gyula ügyvéd, ügyvéd címe., aki az I. és II. rendű alperest képviseli,

Dr. Szabó Levente Ügyvédi Iroda, III.r. alperes címe., aki a III. rendű alperest képviseli

A per tárgya: képmás- és hangfelvételhez való jog érvényesítése

Az elsőfokú bíróság: Fővárosi Törvényszék

A fellebbezéssel támadott határozat száma: 64.P.22.641/2020/12.

í t é l e t:

A Fővárosi Ítéletábra az elsőfokú bíróság ítéletét részben megváltoztatja. Megállapítja, hogy az I. és II. rendű alperesek a „könyv címe2” című nyomtatott könyv 558., 562., 563. oldalán és az ugyanezen címen kiadott e-könyv 1044. és 1049. oldalán az I. rendű felperest ábrázoló képmás felhasználásával megsértették az I. rendű felperes képmáshoz fűződő személyiségi jogát.

Az I. és II. rendű alperest a további jogsértéstől eltiltja.

Kötelezi az I. és II. rendű alpereseket, hogy egyetemleges kötelezettséggel 15 napon belül saját költségükön a hetilap2 című hetilapban a jogerős ítélet jogsértést megállapító rendelkezését 30 napig tegyék közzé azzal, hogy a jogsértésért sajnálkozásukat fejezzék ki.

Kötelezi az I. és II. rendű alpereseket, hogy 30 napon belül a „könyv címe2” című nyomtatott és elektronikus könyvből a jogsértéssel érintett fényképeket távolítsák el.

Az I. rendű felperest terhelő kereseti illeték összegét 54.000 (ötvennégyezer) forintra, a II. rendű felperes illetékfizetési kötelezettségét 108.000 (száznyolcezer) forintra felemleri.

Kötelezi az I. és II. rendű alperest, hogy 15 napon belül együttesen fizessenek meg az I. rendű felperesnek 69.850 (hatvankilencezer-nyolcszázötven) forint elsőfokú perköltiséget és az államnak a nemzeti adó- és vámhatóság felhívására az ott megjelölt módon határidőben és számlára személyenként 27.000 (huszonhétezer) forint kereseti illetéket.

Egyebekben az elsőfokú ítéletet helybenhagyja.

Kötelezi a II. rendű felperest, hogy 15 napon belül fizessen meg együttesen az I. és II. rendű alpereseknek 15.240 (tizenötezer-kétszáznegyven) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi az I. és II. rendű felpereseket, hogy 15 napon belül fizessenek meg együttesen a III. rendű alperesnek 26.670 (huszonhatezer-hatszázhetven) forint másodfokú perköltséget.

Kötelezi a feleket, hogy fizessenek meg az államnak a nemzeti adó- és vámhatóság felhívására az ott megjelölt módon határidőben és számlára az I. rendű felperes 72.000 (hetvenkétezer) forint, II. rendű felperes 144.000 (száznegyvennégyezer) forint, I. és II. rendű alperesek személyenként 36.000 (harminchatezer) forint fellebbezési illetéket.

Az ítélet ellen nincs helye fellebbezésnek.

I n d o k o l á s

[1] Az ügy eldöntése szempontjából releváns tényállás szerint az I. rendű felperes a egyház1 vezető lelkésze, aki egyházi vezetőként a közélet rendszeres szereplője. A II. rendű felperes a egyház1 hetilap3 című közéleti hetilapjának újságírója, aki személy1 holland politikus „könyv címe” című könyvének fordítója is.

[2] Az I. rendű alperes a szerzője a nyomtatott és elektronikus formátumban is megjelentetett, a II. rendű alperes által kiadott „könyv címe2” című könyvnek, amelynek magyarországi terjesztésében a III. rendű alperes bizományosként, illetve albizományosként működött közre 2020. augusztus 28-ig (helyesen: 18-ig). A könyv az I. rendű felperesről, az általa vezetett egyházzól, az érdekeltségébe tartozó médiavállalkozásokról szól, függelékében pedig a könyv szereplőit is érintő fényképfelvételek szerepelnek.

[3] A keresetben megjelölt első fényképfelvétel „képaláírás” képaláírással jelent meg. A titokban készült kép egy budapesti étterem asztalánál ülő I. rendű felperest és személy2t, valamint az asztal mellett álló személy3ot örökíti meg. A felvétel az I. rendű felperes arcképét felismerhető módon, szemből ábrázolja. A képet a média tette ismertté azzal a magyarázattal, hogy az TV csatorna és a TV csatorna2 televíziócsatorna tulajdonosainak találkozóját jeleníti meg, amelyen a kormánypárti médiabirodalom kulcsembere is feltűnik.

[4] A második fényképfelvételen az I. rendű felperes egész alakos képe alatt „képaláírás2” képaláírás található. A képen az I. rendű felperes futball labdával ún. dekázó mozdulatot végez.

[5] A harmadik fényképfelvétel képaláírása szerint „II.r. felperes is beállt egy fotóra személy1 mellé. Itt legalább nincs semmi szellemi különbség a két ember között. II.r. felperes a kommunista állambiztonság volt III/III-as ügynökeként és a szélsőjobboldali összeesküvés elméletek, az orosz propaganda és álhírek terjesztőjeként összenőtt a holland gyűlöletbeszédért elítélt szélsőjobboldali vezérrel. Egy szellemmel itattak meg”. A fénykép a II. rendű felperest felismerhető módon ábrázolja személy1 társaságában egy könyvbemutatón, amelyet követően a felvételt a II. rendű felperes saját Facebook-oldalán is közzétette.

[6] A negyedik, „(n)em egy kolumbiai drogbáró, hanem a számárháton közlekedő Jézus Krisztus tanítványa” képaláírású fényképfelvételen az I. rendű felperes látható a egyház1 által szervezett nyári táborban napszemüvegben, fehér szalmakalapban, fehér rövidujjú ingben és sortban. A felvételt az I. rendű felperes is közzétette saját Facebook-oldalán.

[7] Az ötödik fényképfelvételen az I. rendű felperes felismerhető módon, turistaként, kezében kardot utánzó jelmezkellékkel látható két, az ókori Római Birodalom katonáit idéző öltözetben és fegyverzetben álló személy között, „(k)i kardot ránt. I.r. felperes a Jézus Krisztust keresztre feszítő rómaiakkal pózol” képaláírással. A felvételt eredetileg az I. rendű felperes maga tette közzé hivatalos Facebook-oldalán „(a)nnak okáért vegyétek fel az Istennek minden fegyverét...” bibliaidézettel.

[8] A felperesek keresetükben annak megállapítását kérték, hogy az I. és II. rendű alperesek azzal, hogy a „könyv címe2” című könyv nyomtatott formátumának 556., 558., 562. és 563. oldalain az I. rendű felperes képmását tartalmazó négy fényképfelvételt, továbbá a könyv 562. oldalán a II. rendű felperes képmását tartalmazó fényképfelvételt tettek közzé és a felvételeket tartalmazó könyvet Magyarországon terjesztették, illetve terjesztik, megsértették a felperesek képmáshoz fűződő jogát.

[9] Kérték továbbá annak megállapítását, hogy a III. rendű alperes azzal, hogy a „könyv címe2” című könyv nyomtatott és e-könyv formátumát Magyarországon terjesztette, megsértette a felperesek képmáshoz fűződő jogát.

[10] Az I. és II. rendű alperes marasztalását igényelték a tekintetben, hogy tartózkodjanak a „könyv címe2” című könyv nyomtatott formátumának közzétételétől és terjesztésétől, továbbá, hogy a bíróság tiltsa el őket a további jogsértéstől, valamint saját költségükön a portál¹¹ internetes portálon önálló közleményként és a hetilap² című nyomtatott hetilapban ¼ oldalas hirdetésben tegyenek közzé közleményt az alábbiak szerint:

„Közlemény:

I.r. alperes szerző és az II.r. alperes kiadó ezúton kér bocsánatot I.r. felperestől a egyház¹ vezető lelkészétől és II.r. felperestől a hetilap³ című hetilap újságírójától, mert az általuk kiadott »könyv címe2« című könyvben olyan fényképfelvételeket tettek közzé a nevezett személyekről, amelyekre jogosultsággal nem rendelkeztek, az érintettek azokhoz a hozzájárulásukat nem adták meg”.

[11] További keresetük az I. és a II. rendű alperesek arra kötelezését célozta, hogy a „könyv címe2” című könyv nyomtatott formátumának I. és II. rendű alpereseknél fellelhető példányait semmisítsék meg.

[12] Perköltség megtérítésére vonatkozó igényüket az alperesek egyetemleges kötelezettként megjelölésével terjesztették elő.

[13] A felperesek előadták, hogy az I. és a II. rendű alperes nem kért és utóbb sem kapott hozzájárulást a felperesekről készült fényképfelvételeknek a könyv nyomtatott és e-könyv formátumban közzétételéhez és terjesztéséhez, így a fényképfelvételek felhasználására jogellenesen került sor. Álláspontjuk szerint a könyv egységes jellege miatt egyes részei nem törölhetőek vagy homályosíthatóak el, ezzel indokolták a közzététel és terjesztés tilalmára, valamint a könyv megsemmisítésére vonatkozó kereseteiket. A közzétenni kért közlemény megítélésük szerint alkalmas a megfelelő elégtétel nyújtására, mert az kizárólag a jogsértés tényének elismerését és a felpereseknek szóló bocsánatkérést tartalmazza.

[14] Az első felvétel nem közszereplés közben készült, hanem egy magántalálkozón, amelyen személy³ nem is vett részt, csupán pár szót váltott az asztalnál helyet foglaló személyekkel. A második fényképfelvétel alatti képaláírás véleményt fogalmaz meg, az a tény pedig, hogy a felvétel milyen cikk részeként és mikor került nyilvánosságra, semmilyen módon nem kapcsolódik a könyv témájához. Az elsőfokú eljárásban mindvégig határozottan állították, hogy a harmadik, magántalálkozón készült képet nem a II. rendű felperes tette közzé, annak nyilvánosságra hozatalához nem járult hozzá. A negyedik kép az I. rendű felperes szabadsága alatt készült, a kísérő képaláírás ugyancsak nincs összefüggésben a közügyek megvitatásával. Az ötödik felvétel sem közszereplés közben, hanem egy nyári táborban készült, az I. rendű felperes részéről történt egyszeri közzétételből azonban nem vonható le olyan következtetés, hogy egy későbbi, teljesen más kontextusban történő közzététel esetében a nyilvánosságra hozatalhoz nem volt szükség a hozzájárulására. A felperesek kifejtették, hogy valamennyi alperes felhasználónak minősül, a III. rendű alperes tevékenysége nélkül a kiadvány nem jutott volna el a nyilvánosság szélesebb köréhez.

[15] Az elsőfokú bíróság joghatóságát a nemzetközi magánjogról szóló 2017. évi XXVIII. törvény (a továbbiakban: Nmjt.) 90. § (1) és 94. § (1) bekezdéseire alapították.

[16] Az I. és II. rendű alperes közösen előterjesztett érdemi ellenkérelme elsődlegesen a kereset elutasítására, másodlagosan arra irányult, hogy a bíróság utasítsa el a könyv megsemmisítésére vonatkozó keresetet és csak a jogsértőnek minősülő képekkel kapcsolatban rendelje el a jogsértő jelleg megszüntetését.

[17] Vitatták a magyar bíróságok joghatóságát és a Fővárosi Törvényszék illetékességét. Álláspontjuk szerint a III. rendű alperes székhelyére alapítottan nem indítható per magyar bíróságon, tekintettel arra, hogy a keresetlevél ismételt beadásakor a III. rendű alperes már nem terjesztette a perbeli kiadványt és nem lehet keresetet indítani a III. rendű alperessel szemben csupán azért, hogy a felperesek ezzel alapozzák meg a III. rendű alperes székhelye szerinti magyar bíróság illetékességét. Az Nmjt. 94. § (1) bekezdésére alapított joghatósági szabály csak vagyoni jellegű kötelekre vonatkozik, a Pp. 502. § (1) bekezdés a)-c) pontja a sérelemdíj iránti igény érvényesítését pedig a jelen eljárás keretei között kizárja. Az Nmjt. 22. §. (1) bekezdésére hivatkozva hangsúlyozták, hogy a könyv kiadásáért, végső tartalmáért, megjelenéséért nem a szerző, hanem a kiadó tartozik felelősséggel, amely az Egyesült Államokban bejegyzett székhellyel rendelkező vállalkozás, amellyel szemben az amerikai székhelye szerint illetékes amerikai bíróságon lehet keresetet benyújtani.

[18] Jogi álláspontjuk szerint az I. rendű alperes a könyv szerzőjeként nem visel jogi felelősséget a könyv megjelenéséért, végleges tartalmáért, mivel az arra vonatkozó döntéseket a kiadó hozza meg. Bármelyik megjelölt jogsértés megállapítása esetén a szankció végrehajtására csak a kiadónak van lehetősége, mivel ő a könyvek tulajdonosa. A médiaszolgáltatásokról és a tömegkommunikációról szóló 2010. évi CLXXXV. törvény (a továbbiakban: Mttv.) 3. §-ából kiindulva vezették le a kiadó a szerzőtől különálló, önálló jogi személy minőségét, amely a szerzőtől megkülönböztetett felelősséget visel. A „könyv címe2” című kiadvány függelékét a kiadó állította össze, a könyvbe került fotókat kizárólag ő használta fel.

[19] A jogsértés megállapítása esetén is megalapozatlannak tartották a könyv megsemmisítésére vonatkozó keresetet, mivel a sérelmes helyzet megszüntetése és a jogsértést megelőző állapot helyreállítása anélkül is lehetséges. A könyv 549 oldala nem tartalmaz fotókat és a további 39 oldalból csak 4 oldalon szerepelnek a keresetben megjelölt fényképfelvételek. Ezek az oldalak a könyv egészének sérelme nélkül is eltávolíthatóak. A javított kiadványokban pedig elhelyezhető egy közlemény arról, hogy az eltávolításra a képmáshoz való jog érvényesítése miatt került sor. A portál11 weboldalon is közzétetni kért közleményre vonatkozó kereset elutasításának további indokaként jelölték meg az ilyen rendelkezés végrehajthatatlanságát.

[20] Érdemi védekezésük további részét a közzétételhez való hozzájárulás mellőzhetőségére alapították. A tényfeltáró könyv közérdekű témát tárgyal, közügynek minősül, társadalmi vitához járult hozzá, nem pedig a nyilvánosság kíváncsiságának kielégítése volt a célja. Négy képfelvétel látható volt az érintettek Facebook-oldalán, a feltöltés pedig ráutaló magatartásként értelmezendő a további felhasználásokhoz. A felperesek közszereplői mivoltát kívánták alátámasztani a Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény (a továbbiakban: Ptk.) 2:44. §-ával, valamint a Büntető Törvénykönyvről szóló 2012. évi C. törvényben (a továbbiakban: Btk.) szereplő XXIX., a Hivatalos személy elleni bűncselekmények című Fejezetben szereplő bűncselekmények törvényi tényállásaira utalással (310-313. §), továbbá az Értelmező rendelkezésekben elhelyezett, közfeladatot ellátó személy kategóriájának felhívásával [459. § (1) bekezdés 12. pont]. Az I. rendű felperes a egyház1 vezető lelkészeként, az TV csatorna televíziós csatorna tulajdonosaként közszereplő és közfeladatot ellátó személy is, a II. rendű felperes pedig a hetilap3 című hetilap

újságírójaként, az TV csatorna producereként és szakértőjeként, blogok szerzőjeként, valamint a közvéleményt befolyásoló közéleti könyvek fordítójaként ugyancsak közszereplőnek tekintendő.

[21] Az első fényképfelvétel az I. rendű felperesnek, mint az ellenzéki TV csatorna tulajdonosának személy²vel, a kormánypárti TV csatorna² tulajdonosával és személy³mal, a kormánypárti médiabirodalom kulcsembereivel találkozását örökítette meg. A találkozóra azt követően került sor, hogy az TV csatorna egyik meghatározó személyisége elhagyta a csatornát, amelynek helyzete megingott. A médiában megjelent számos értékelés szerint a képen szereplők titokban a két csatorna helyzetéről, együttműködéséről, az ellenzéki csatorna pozicionálásáról tárgyaltak, amely egyértelműen közügynek minősül. A könyv egyik témája a politikai és ideológiai köpönyegforgatás, a hatalom és a pénz által motivált helyezkedés, amelynek illusztrációja a kifogásolt fényképfelvétel, és amely a közérdekű tájékoztatást, az információhoz való jogot szolgálja.

[22] A második képfelvétel az I. rendű felperes 2016. július 1-jén a napilap¹ című napilapnak adott interjúja alkalmával készült illusztrációként, és emellett a napilap¹online.hu internetes újságban is megjelent, „I.r. felperes szeretné, ha személy⁴ 100-szoros válogatott lenne” címmel. A képet maga az I. rendű felperes is nyilvánosságra hozta személyes honlapján. Az interjúban a egyház¹ vezető lelkészeként szólalt meg, a cikk őt közszereplőként mutatta be, aki az Európa-bajnokságon is tanácsokat adott személy⁴nek. A „könyv címe²” című könyvben felhasználása nem öncélúan és nem az I. rendű felperes magánéletébe beavatkozva történt, mert a könyvben található „(f)utballista angyalok” című fejezetben szerepel, hogy az I. rendű felperes az osztrákok elleni EB-meccs előtt üzent személy⁴nek, hogy futballista angyalokat küld a meccsre. A magyar győzelem után a egyház¹ nyilvánosságra hozta az üzenetet, utólag azt sugallva, hogy az I. rendű felperes által küldött angyalok segítségével hozzájárult a magyar győzelemhez. Álláspontjuk szerint a felvétel a könyvben fontos társadalmi jelenségre, az emberek hiszékenységének kihasználására hívja fel a figyelmet és leleplezi egy bevett egyház vezetőjének csalását.

[23] A harmadik képen látható könyv személy¹ holland szélsőjobboldali politikus „könyv címe” című műve, amelynek fordítója a II. rendű felperes, aki e minőségében, vendégként vett részt a szerzővel tartott könyvbemutatón, ahol tolmácsolt és maga is beszélt. A fotót maga személy¹ is feltette Twitter oldalára, jelezve, hogy a II. rendű felperes a könyv fordítója. A perbeli kiadványba az a felvétel került, amelyet a II. rendű felperes tett fel hivatalos, közszereplői (őt újságíróként és műfordítóként megjelölő) Facebook-oldalára. A II. rendű felperes volt az TV csatorna producere, külpolitikai szakértője, a hetilap³ című közéleti hetilap rovatvezetője és különböző csatornák műsoraiban két évtizede rendszeresen jelen van. Az általa fordított könyv a bevándorlást az iszlám terjeszkedésével azonosította és az volt a célja, hogy a magyar közéletet és közvéleményt a menekültek ellen hangolja. A könyv egy egész fejezete foglalkozik a II. rendű felperes tevékenységével, a fotó pedig egy közéleti eseményről hírt adó funkcióján túl bemutatja, hogy az I. rendű felperes egyháza a Biblia szellemiségéhez nem illeszthető, menekültellenes, az életveszélyből menekülő embereket vallási alapon megkülönbözteti és ellenük uszít.

[24] A negyedik kép az I. rendű felperes Facebook-oldalán jelent meg egy bibliai idézettel („Annakokáért vegyétek föl az Istennek minden fegyverét...”), amellyel nem csupán a képet illusztrálta, hanem a Facebook-oldalára látogató embereknek is üzent. A fénykép a könyv állításaival összhangban azt mutatja be, hogy az I. rendű felperes nem érti, félremagyarázza a Bibliát és a egyház¹ből militáns szervezetet csinál, összekeverve egymással a szellemi és fizikai fegyvereket. A kép célja annak érzékeltetése, az I. rendű felperes üzenete hamis, ellentétes Jézus Krisztus evangéliumával.

[25] Az ötödik felvétel ugyancsak megtalálható volt az I. rendű felperes Facebook-oldalán. Az I. rendű felperes a egyház1 egyik nyári táborában előadásokat tartott. A kép felhasználásának célja a multimilliárdos bemutatása volt, aki adómentes lelkészi fizetéséből „milliárdos erődítményt épített magának” Budapest zöldövezetében és „akin ránézésre legalább húszezer dollár értékű holmi van”. A képaláírás azt érzékelteti, hogy nem keresztény lelkészek, hanem kolumbiai drogbárók néznek így ki, bemutatja a „hamis kereszténységet”.

[26] Hivatkoztak az Emberi Jogok Európai Bíróságának (a továbbiakban: EJEB) a „Hannover ügyekben” lefektetett, a képmás sajtóban közzétételének jogi megítélésével kapcsolatos általános szempontrendszerre, amely alapján a könyvben közzétett, a felperesek által kifogásolt felvételek közzététele jogszerűen történt, mert a fényképek és a tényfeltáró könyv közérdekű, társadalmi vitához járult hozzá, közügyeket tárgyalt, azokkal nem a nyilvánosság kíváncsiságának kielégítése volt a cél.

[27] A III. rendű alperes érdemi ellenkérelmében a kereset elutasítását és a felperesek perköltségben marasztalását kérte. Álláspontja szerint könyvkereskedőként nem minősül a fényképfelvételek vonatkozásában felhasználónak, az Mttv. 46. § (9) bekezdésében foglaltakra is tekintettel a kiadványok tartalmáért a felelősség a kiadót terheli, ő maga csupán bizományosként, illetve az e-könyv vonatkozásában albizományosként – a kiadó teljesítési segédjeként – a terjesztésben működött közre. Hivatkozott arra is, hogy a szerzői jogról szóló 1999. évi LXXXVI. törvény (a továbbiakban: Szjt.) a felhasználást külön jogként definiálja, amely a szerzőt illeti, aki annak gyakorlását átengedheti. Jelen esetben felhasználó a könyv szerzője, aki a képeket a könyvben megjelenteti, azokhoz megjegyzéseket fűz, azaz a szerzői jogi alkotás részévé teszi. A kiadó is felhasználónak minősül, mert a szerzőtől kapott felhatalmazás alapján a művet terjeszti. A III. rendű alperes könyvkereskedőként a könyv tartalmát nem ismeri, annak tartalmi összeállításában semmilyen módon nem működik közre, feladata a könyv megvásárlásának elősegítése a kiadó utasítása, megbízása alapján. A könyv tartalma tekintetében a szerző, nyilvánosságra hozatala tekintetében a kiadó viseli a jogi felelősséget.

[28] Az elsőfokú bíróság mindkét felperes kereseteit elutasította. Az I. rendű felperest 57.600 forint, a II. rendű felperest 14.400 forint perköltség megfizetésére kötelezte a III. rendű alperes javára. Az eljárási illeték viselését megosztva az I. rendű felperest 28.800 forint, a II. rendű felperest 7.200 forint megfizetésére kötelezte az állam részére.

[29] Határozatának indokolásában az alkalmazandó jogszabályok körében idézte a Ptk. 2:44. § (1) bekezdését, a 2:48. § (1) és (2) bekezdését, a Pp. 502. § (1) bekezdését, továbbá az Szjt. 16. § (1) bekezdését és a 23. § (2) bekezdését.

[30] Megállapította, hogy a magyar bíróság joghatósága az Nmjt. 90. § (1) bekezdése alapján áll fenn, míg az alkalmazandó jogra a 23. § rendelkezései vonatkoznak. A bíróság hatásköre és illetékessége a Pp. 504. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó 496. § (2) bekezdésén alapul, az alperesek Pp. 37. § a) és b) pontja szerinti célszerűségi pertársaságára tekintettel a bíróság illetékessége valamennyi alperesre nézve megállapítható a Pp. 29. § (3) bekezdése alapján.

[31] Az elsőfokú bíróság abból indult ki, hogy Szjt. értelmezésének körében felhasználásnak minősül a mű terjesztése, ez a rendelkezés azonban nem feleltethető meg a Pp. 502. § (1) bekezdés szerinti felhasználás fogalmának. A képmásper keretei között felhasználásnak a nyilvánosságra hozatal, illetve az annak szándékával előállított tartalomban elhelyezés felel meg. Az elsőfokú bíróság az I. rendű alperest nem minősítette felhasználónak, mert a képeket nem ő készítette és azok nem a szövegbe ágyazottan, hanem az írott tartalomtól elkülönült függelékben jelentek meg, megjelenésükről a II. rendű alperes döntött. A III. rendű alperest pedig azért nem tekintette felhasználónak, mert csak a terjesztésben működött közre, így nem visel anyagi jogi felelősséget a mű tartalmáért.

[32] A felvételek felhasználásának vizsgálata során megállapította, hogy a könyv témája az I. rendű felperes mint egyházi vezető működése, amely egyértelműen közügynek tekintendő. Természetes igénynek tartotta, hogy a mű a szereplőket vizuálisan is az olvasók elé tárja, különösen akkor, ha a felvételek a megjelenített esemény, magatartás vagy a keletkezésük körülményei okán az adott személy képi megjelenítésén túlmutató információt is hordoznak. Az első fényképfelvétel kivételével a felvételek a felperesek aktív közreműködésével készültek, nyilvános szereplésükhöz kapcsolódtak, emberi méltóságot nem sértenek, a felpereseket hamis színben nem tüntetik fel és családi életükbe nem engednek bepillantást. Mindkét felperest közszereplőnek minősítette, akik esetében a „médiatevékenység” hivatásszerűnek tekinthető. Mindezek alapján az elsőfokú bíróság megállapította, hogy a felvételek felhasználásához a felperesek hozzájárulására nem volt szükség, képmásuk felhasználását túrni kötelesek a Ptk. 2:44. § (1) bekezdése alapján, és a keresetet valamennyi alperesre kiterjedően elutasította.

[33] A pervesztes felpereseket a Pp. 87. § (2) bekezdése alapján kötelezte érdekeltségük arányában a perköltség viselésére. A III. rendű alperest megillető ügyvédi munkadíj összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) bekezdés alapján 6 óra felkészülés és 6 óra tárgyalási részvétel figyelembevételével állapította meg. Az eljárási illetékről az illetékekről szóló 1990. évi XCIII. törvény (a továbbiakban: Itv.) 39. § (3) bekezdés b) pontja, 42. § (1) bekezdés a) pontja és 62. § (1) bekezdés f) pontja, valamint a 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 3. § (2) bekezdése alapján rendelkezett.

[34] Az ítélet ellen mindkét felperes fellebbezett. Jogorvoslati kérelmük elsődlegesen az ítélet megváltoztatására és a keresetnek helyt adásra, másodlagosan az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésére és az elsőfokú bíróság új eljárásra és új határozat hozatalára utasítására irányult. A másodfokú bíróság által gyakorolni kért felülbírálati jogkört a Pp. 369. § (1) és (3) bekezdésében jelölték meg.

[35] A fellebbezésben az elsőfokú bíróság eljárási szabálysértését állítva fejtették ki, hogy az I. és a II. rendű alperes által előterjesztett ellenkérelmet nem küldte meg a felpereseknek, majd a 2020. november 20-i perfelvételi tárgyaláson azt hatályos nyilatkozatként kezelte, megsértve a Pp. 504. § (1) bekezdése alapján alkalmazandó 497. § (3) bekezdésben foglalt rendelkezést. Amennyiben a bíróság a nyilatkozatot hatályosnak tekintette, azt a III. rendű alperes észrevételeivel együtt a Pp. 135. § (1) bekezdés szabályát betartva kézbesítenie kellett volna a felek részére, és az eljáró bíró nem nyújthatott volna I. és II. rendű alperesek részére tájékoztatást eljárási jogaikra vonatkozóan a Pp. 237. § (1) bekezdése alapján.

[36] Kifogásolták a tényállás ügyre nem tartozó és megalapozatlan megállapításait. Ide sorolták az I. rendű felperes személyét és a TV csatorna Zrt. politikai orientációját érintő minősítéseket („döntő befolyással bír az egyetlen nem kifejezetten a jelenlegi kormányt támogató országos lefedettségű televíziós csatorna a TV csatorna tartalmára nézve”). A felek ilyen állítást nem tettek, az TV csatorna tartalmának előállítását pedig a műsorok szerkesztői végzik, arra az I. rendű felperes nem gyakorol befolyást. Az elsőfokú bíróság a felek nyilatkozatait és a bizonyítékokat okszerűtlenül mérlegelve jutott arra a megállapításra, hogy az első fényképfelvétel „az TV csatorna tulajdonosának és a kormánypárti TV csatorna2 tulajdonosának találkozáját jeleníti meg, ahol a kormánypárti médiabirodalom kulcsembere is feltűnik”. Az I. rendű felperes egyértelmű nyilatkozatot tett az eljárás során, miszerint az esemény magántalálkozó volt, azon nem az TV csatorna „újrapióciálásáról tárgyaltak titokban”. A harmadik kép nem személyi könyvének sajtóbemutatóján és nem is nyilvános eseményen, hanem egy magántalálkozás alkalmával készült, azt nem a II. rendű felperes készítette és nem jelent meg szakmai Facebook-oldalán sem.

[37] Megítélésük szerint az elsőfokú bíróság helytelen jogértelmezéssel állapította meg, hogy az I. rendű és a III. rendű alperes nem minősül a fényképfelvételek felhasználójának. A fényképfelvételeket az alperesek nyilatkozata szerint nem a kiadó, hanem az I. rendű alperes választotta ki és látta el képaláírásokkal, amelyre tekintettel az I. rendű alperes egyértelműen felhasználónak minősül.

[38] Az Szjt. vonatkozó rendelkezései egyértelműen alkalmazandóak a felhasználás, illetve a felhasználói minőség megállapítására, hiszen a könyv szerzői műnek minősül és a mű felhasználását az Szjt. definiálja. A terjesztés során a forgalmazó (a III. rendű alperes) a könyv mindkét formátumát hirdette, az internetes elérhetőségein feltüntette és biztosította az onnan történő vásárlás lehetőségét, a nyomtatott változatot könyvesboltjaiban elhelyezte és az értékesítés során a könyvek tulajdonjogát átruházta harmadik személyekre. A III. rendű alperes a fényképfelvételeknek (a könyv részeként) történő nyilvánosságra hozatalához a könyvek hirdetése, értékesítésre felkínálása, a honlapján és könyvesboltjaiban történő elhelyezés és végső soron a könyv tulajdonjogának saját nevében történő átruházása útján kétségtelenül és aktívan hozzájárult. A bizományosi szerződés szerint a II. rendű alperes megtérítési, helytállási kötelezettséget vállalt a III. rendű alperes irányában.

[39] A felperesek a logika szabályával össze nem egyeztethetőnek tartották az elsőfokú bíróságnak azt a megállapítását, hogy a könyv témája közügy. A bíróság ugyanis ítéletének indokolásában kinyilvánította, hogy nem vizsgálta a könyv tartalmát. Tévesnek tartották a közszereplőként minősítésüket is, arra hivatkozva, hogy az I. rendű felperes hivatása lelkész, a II. rendű felperes pedig újságíró, műfordító, aki – néhány kivételtől eltekintve – nem szokott televíziós műsorokban szerepelni.

[40] Az elsőfokú bíróságnak a jogi értékelés során azt is figyelembe kellett volna vennie, hogy a fényképfelvételek nem a felperesek aktív közreműködésével, nyilvános szereplésükhöz kapcsolódóan készültek, nem ők maguk, illetve jóváhagyásukkal munkatársaik hozták nyilvánosságra. A fényképfelvételek emberi méltóságot sértenek, a felpereseket hamis színben tüntetik fel, magánéletükbe, családi életükbe, otthonukba engednek bepillantást.

[41] Az első fényképpel kapcsolatos döntés indokolását hiányosnak tartották, mert az elsőfokú bíróság nem értékelte a találkozó magánjellegéről szóló előadásukat és bizonyíték nélkül állapította meg az ott elhangzottak témáját, tartalmát. Arra sem tért ki az elsőfokú ítélet indokolása, hogy a bíróság által meg nem ismert tartalmú könyvhöz milyen okból tekinthető jogszerű illusztrációnak a fényképfelvétel.

[42] Iratellenes megállapításként értékelték, hogy a második kép nyilvános közszereplés alkalmával készült. A hivatkozott internetes újságban kizárólag személy4 házasságkötésével összefüggésben készült cikk mellékleteként jelent meg és nem volt köze a képaláírásban szereplő „futballista angyalokhoz”. Kifogásolták, hogy az elsőfokú bíróság – a perfelvételi tárgyaláson adott tájékoztatása szerint – köztudomású ténynek tekintette, hogy ha egy közszereplő futball labdával vagy egy stadionban jelenik meg, annak közéleti jelentése van. Ezt a megállapítást leegyszerűsítőnek és teljességgel érthetetlen tartalmúnak tartották.

[43] Az elsőfokú bíróság a harmadik képet a Ptk. 2:44. §-a alapján minősítette jogszerűen közzétettnek, azt azonban nem állapította meg, hogy a II. rendű felperes vonatkozásában milyen tartalmú közügyhöz kapcsolódik.

[44] A negyedik fényképfelvétel eredeti tartalma és az eredeti, bibliai idézetet tartalmazó képaláírás semmilyen összefüggésben nincs a könyvben elhelyezett képaláírással. Az elsőfokú bíróság elmulasztotta azoknak a peradatoknak a meghatározását, hogy miből következett a képfelvétel felhasználásának céljára és tartalmára (a képpel az I. rendű felperes személyiségének, félreértelmezett bibliamagyarázatainak, közéleti

megnyilvánulásainak ellentmondásosságát kívánta érzékeltetni). Az elsőfokú bíróság az ötödik képpel kapcsolatban sem vizsgálta, hogy a képaláírás és a fénykép tartalma között van-e kapcsolat, továbbá az sem állapítható meg, hogy a fényképfelvétel közzétételére és az I. rendű felperes személyiségi jogainak korlátozására milyen témájú közügyben folytatott vita miatt került sor. Az I. és II. rendű alperesek által megfogalmazott érvek logikai szempontból sem indokolhatják a fénykép felhasználását, mivel abból semmiképpen sem következtethető ki az állított tartalom (a kolumbiai drogbárával hasonlóság, és az sem, hogy míg a gyülekezet tagjai nagyobb részt szegények, addig a vezető lelkész szemmel láthatóan drága, lelkészhez nem illő ruhákban jár).

[45] Az elsőfokú bíróság nem vizsgálta a Ptk. 2:44. § (1) bekezdésben foglalt tényállási elemeinek fennállását az egyes fényképek vonatkozásában és egyebekben az általa hivatkozott EJEB döntésben kifejtett szempontrendszer sem alkalmazta. A fényképfelvételek – különösen a második, negyedik és ötödik – kizárólag a közvélemény kíváncsiságának kielégítését szolgálják, nincs semmilyen hozzáadott értékük semmilyen közügy tárgyalásához, ezért közzétételükre is jogszabálysértő módon került sor.

[46] Az I. és a II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme elsődlegesen az elsőfokú ítélet helybenhagyására és a felperesek perköltségben marasztalására irányult. Másodlagos fellebbezési ellenkérelmükben a jogsértőnek tartott képekkel kapcsolatos szankciók körében a Pp. 502. § (1) bekezdés c) pont alkalmazását indítványozták, azzal, hogy a kötelezés korlátozódjék a képmások kitakarására és elfedésére, vagy az oldalak eltávolítására.

[47] A fellebbezési eljárásban új tényként adták elő, hogy az I. rendű felperes többségi tulajdonosa a cég1 nevű cégnek, amely részben maga is tulajdonos az TV csatorna-ban, másrészt többségi tulajdonosa a cég2nek, az TV csatorna legfőbb részvényesének, és tulajdonosa az TV csatorna székházának. Az I. rendű felperesnek ezen kívül van személyes tulajdonrész az TV csatorna-ban. Erre tekintettel az I. rendű felperes döntő befolyással bíró többségi tulajdonos az TV csatorna-ban. Ezen kívül a kisebbségi tulajdonosa a egyház1 tulajdonában levő cégnek, és ő a egyház1 korlátlan hatalommal bíró vezetője is. A egyház1 cégét az I. rendű felperes lánya vezeti, míg az TV csatorna vezérigazgatója a fia. Annak alátámasztására, hogy tulajdonosként az I. rendű felperes befolyással rendelkezik az TV csatorna-ban, interjúrészleteket idézett személy5től és személy6tól, akik korábban a csatornánál dolgoztak.

[48] Az első fényképfelvétellel kapcsolatban megismételték az elsőfokú eljárásból ismert hivatkozásukat, amely szerint a nem magánjellegű találkozóra az TV csatorna krízise és identitásválsága miatt került sor. A fényképfelvételt a teljes sajtó átvette, olyan értékeléssel, hogy a két ellenérdekű televíziós csatorna tulajdonosa találkozott és tárgyalt egymással. A harmadik képpel összefüggésben kiemelték, hogy a egyház1 a II. rendű felperes vezetésével és aktív közreműködésével több sajtóbemutatót is tartott személy1 könyvéről, szerte az országban. A szélsőjobboldali holland pártvezér könyvének a egyház1 a kiadója. Fényképekre és cikkekre hivatkoztak annak alátámasztására, hogy a II. rendű felperesről és személy1 holland politikusról nem egy magántalálkozón készült a perben kifogásolt felvétel.

[49] Az Szjt. 16., 17. és 23. §-ában foglaltak alapján a III. rendű alperes „felhasználása” jogszerű volt, mert a szerzői joggal kizárólagosan rendelkező szerző (illetve az általa megbízott kiadó) engedélyével terjesztette a könyvet. Jelen perben az minősült jogkérdésnek, hogy a művet előállító szerző, illetve a művet megjelentető kiadó a felperesek kifogásolt képmásait jogszerűen használta-e fel, amikor a művet megalkotta, illetve kiadta. A felhasználásnak ebben az esetben az minősül, hogy a kifogásolt képmások a könyvbe bekerültek, és ki lettek nyomtatva a csatornaa. Ezekről a szerző megbízása alapján a kiadó hozott döntést, a felhasználás nem a kész könyvek megbízási szerződés alapján történő értékesítését jelenti. A képmás felhasználására a III. rendű alperes részéről akkor került volna

sor, ha a vitatott képmásokat gyűjti, rendszerezi, valamilyen munkát végez vele, és ha dönt a képmás könyvbe kerüléséről, továbbá, ha nem a jogszabályi feltételek mellett használta volna fel a könyvben a képmást.

[50] Megítélésük szerint az elsőfokú bíróság megindokolta a közügyek körébe sorolást, mert a könyv tartalmi vizsgálata nélkül is megállapítható, hogy az I. rendű felperes egyházi vezető és a közélet egyik meghatározó személyisége, ebbéli működése pedig közügy. Álláspontjuk szerint egy könyv témája alapján meg lehet állapítani, hogy az közügynek minősül vagy nem. Ha egy államilag elismert egyház belső életéről, politikai tevékenységéről, vagyoni ügyeiről van szó, akkor a könyv elolvasása nélkül is megállapítható, hogy a könyv közügyet tárgyal. A képaláírások egyértelműen a fotókhoz kapcsolódnak, ugyanis a felvételek a könyv egy-egy fejezetéhez társíthatóak.

[51] Nem annak van jelentősége, hogy a felperesek hivatásszerű médiaszereplők-e, hanem annak, hogy közszereplők. Ezzel kapcsolatban az I-II. rendű alperes megismételte az elsőfokú eljárás során előadottakat és fényképeket csatolt a felperesek médiaszerepléseinek alátámasztására. A titokban készült, azonban a teljes sajtóban megjelent első fényképfelvétel kivételével valamennyi vitatott képet az érintettek hozták nyilvánosságra. A képfelvételek nem sértik az emberi méltóságot, a felperesek magánéletét, hiszen közzétételükre és felhasználásukra egyaránt a közszerepléssel összefüggésben került sor, a közügyek szabad megvitatásához kapcsolódnak.

[52] A Fővárosi Törvényszék azt is helytállóan állapította meg, hogy a magyar közéletben jelentőséget tulajdonítanak annak, ha egy közszereplő futball labdával vagy egy stadionban jelenik meg. Magyarországon a futball „közügy és politikai ügy”, az I. rendű felperes pedig személyt arra használta fel, hogy pozicionálja magát a miniszterelnöknél, személyt válogatottságáról tárgyalt is vele. A egyház államilag elismert egyház lett, amely milliárdokat kap, míg más „kisegyházak” elveszítették az egyházi státuszukat. E tények szabad megvitatása közügynek minősül.

[53] A III. rendű alperes fellebbezési ellenkérelme az elsőfokú ítélet helybenhagyására és felperesek perköltségben marasztalására irányult. Álláspontja szerint saját maga vonatkozásában az elsőfokú bíróság a tényállást helyesen állapította meg, és az abból levont következtetései, jogi álláspontja is megalapozott. A Ptk., illetőleg a Pp. nem definiálja a felhasználás és a felhasználó fogalmát. Az Szjt. analógiaként felhívható a felhasználás fogalmának értelmezéséhez, azonban az Szjt. terjesztésre vonatkozó rendelkezései elsődlegesen a szerző és a kiadó viszonyrendszerében értelmezhetőek. A III. rendű alperes a kötetet, mint teljes egész művet a kiadó megbízása alapján értékesítette. A kép felhasználója csak az lehet, aki saját döntése alapján, közvetlenül intézkedik az adott fényképpel kapcsolatban; dönt a fénykép, mint tartalom kiválasztásáról és meghatározza a közzétételének, nyilvánosságra hozatalának módját és helyét.

[54] Az I. rendű felperes fellebbezése részben alapos, a II. rendű felperes fellebbezése alaptalan.

[55] A felperesek fellebbezésükben a teljes elsőfokú ítéletet támadták, a fellebbezési kérelmek és a fellebbezési ellenkérelmek tartalmára tekintettel azonban a felülbírálat nem terjedt ki az elsőfokú ítélet indokolásában a magyar bíróság joghatóságával, az elsőfokú bíróság hatáskörének és illetékességének fennállásával kapcsolatos megállapításokra. Ezekre vonatkozó téves anyagi és eljárásjogi jogértelmezést az ítéltábla nem észlelt.

[56] A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezési kérelemben és ellenkérelmekben foglaltakra tekintettel megváltoztatta a fellebbezési kérelmek vizsgálatának sorrendjét, mivel azokat a felperesek eshetőlegesen terjesztették elő, így az elbírálás kért sorrendje a másodfokú bíróságot – a Pp. 233. § (1) bekezdésére is figyelemmel – nem kötötte. Az I. és II. rendű

felperes másodlagos kérelmükben az ügy érdemét érintő, lényeges eljárási szabálysértést állítottak, így a Fővárosi Ítéltábla elsőként vizsgálta, hogy emiatt helye van-e az elsőfokú ítélet hatályon kívül helyezésének.

[57] A felperesek sérelmezték, hogy az I. és a II. rendű alperesek által előterjesztett ellenkérelem nem felel meg a Pp. 497. § (3) bekezdésében foglaltaknak, hatálytalan, mivel azt az I. és a II. rendű alperes nem küldte meg a felpereseknek. A 2020. október 12-én megtartott perfelvételi tárgyaláson az elsőfokú bíróság megállapította, hogy az I. és a II. rendű alperesek idézése nem volt szabályszerű, mivel a tárgyalás megkezdéséig a tértivevényeik nem érkeztek vissza. Az elhalasztott perfelvételi tárgyalás új határnapja 2020. november 20-a volt, amikor a tárgyaláson – a bíróság Pp. 225. § (2) bekezdése szerinti tájékoztatását követően – a felperesek jogi képviselője előadta, hogy az I. és a II. rendű alperesek érdemi ellenkérelmének tartalmáról – az iratbetekintés alkalmával – tudomást szerzett (11. sorszámú tárgyalási jegyzőkönyv 2. oldal). Az I. és a II. rendű alperes úgy nyilatkozott, hogy szóban előterjesztendő ellenkérelme teljes egészében megegyezik az írásban előterjesztett érdemi ellenkérelmével. Erre tekintettel az elsőfokú bíróság hatályosnak tekintette az írásban előterjesztett érdemi ellenkérelmet.

[58] A Pp. 497. § (3) bekezdése szerint az alperes legkésőbb a perfelvételi tárgyalás határnapját megelőző három nappal korábban írásbeli ellenkérelmet nyújthat be, feltéve, hogy azt egyidejűleg – ajánlott elsőbbségi postai küldeményként – a felperesnek is megküldi, és ennek tényét igazolja. A 497. § (4) bekezdése úgy rendelkezik, hogy ha a jelen lévő alperes korábban írásbeli ellenkérelmet nem terjesztett elő, azt legkésőbb a perfelvételi tárgyaláson szóban köteles előadni. E rendelkezés az írásbeli ellenkérelem előterjesztését nem teszi kötelezővé, csupán a perkoncentráció érdekét szolgálja. Az ítélezési gyakorlatban kialakult értelmezés alapján – az ügy érdemi előmenetelét célzóan – a fél a perfelvételi tárgyaláson kérheti, hogy a határidőn túl előterjesztett perfelvételi nyilatkozatot a bíróság értékelje a szóban is előterjeszhető ellenkérelemmel azonos, hatályos nyilatkozatként.

[59] A felperesek helytállóan hivatkoztak arra, hogy az I. és a II. rendű alperesek írásbeli ellenkérelme nem felelt meg teljeskörűen a fenti jogszabályi rendelkezéseknek, mivel azt nem küldte meg a felpereseknek. Annak azonban nem volt akadálya, hogy az I-II. rendű alperesek – a nem hatályos írásbeli ellenkérelmük tartalmával egyezően – a perfelvételi tárgyaláson szóban terjesszék elő érdemi ellenkérelmüket. A felperesek nyilatkozata szerint az alperesek elektronikus úton benyújtott írásbeli ellenkérelmének tartalmát korábban megismerték, így eljárási jogaik nem sérültek, az elsőfokú bíróság pedig helyesen döntött akként, hogy joghatályosnak tekintette az I. és a II. rendű alperes perbeli cselekményét. Mindezekre tekintettel a felperesek másodlagos fellebbezési kérelmében foglalt, az I. és a II. rendű alperes ellenkérelmének hatálytalanságára vonatkozó jogi érvei megalapozatlannak bizonyultak és nem vezettek lényeges eljárási szabálysértés megállapításához.

[60] A Fővárosi Ítéltábla ezt követően a felperesek elsődleges fellebbezési kérelmét vizsgálta, amely az elsőfokú ítélet megváltoztatására és a felperesek keresetének teljes egészében helyt adó döntés hozatalára irányult.

[61] Az elsőfokú bíróság az ügy eldöntéséhez kapcsolódó tényállást helyesen állapította meg, alappal sérelmezték azonban a felperesek, hogy az ügyre nem tartozó, az I. rendű felperes személyére és a TV csatorna Zrt.-re vonatkozó, politikai minősítést tartalmazó megállapítást tett. Ilyen tartalmú nyilatkozatot a felek egyike sem adott elő az elsőfokú eljárásban, a felmerült jogkérdések megítélésének szempontjából pedig jelentősége nincs, ezért a másodfokú bíróság az ítélet indokolásának második bekezdéséből mellőzi a TV csatorna Zrt. politikai támogatására vonatkozó megjelölést. A III. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében foglaltakra figyelemmel kellett a III. rendű alperes forgalmazási tevékenységének befejezésére vonatkozó – feltehetően elért – időpontot helyesbítenie 2020.

augusztus 18-ra. Az I-II. rendű alperes fellebbezési ellenkérelmében új tényként előadottak értékelését a másodfokú bíróság szabályosan előterjesztett ellenkérelem-változtatás hiányában a Pp. 373. § (1)-(3) bekezdésére figyelemmel mellőzte.

[62] Egyebekben az elsőfokú bíróság a kereset elbírálása szempontjából releváns jogszabályokat felhívta, a megállapított tényekből azonban a Fővárosi Ítéltábla a Pp. 369. § (3) bekezdés c) pont alapján részben eltérő jogi következtetéseket vont le az alábbi okokból.

[63] A felperesek első kereseti kérelme annak megállapítására irányult, hogy az I. és a II. rendű alperesek a perbeli fényképfelvételek közzétételével és a felvételeket tartalmazó könyv terjesztésével, a III. rendű alperes pedig a nyomtatott és e-formátumú könyv terjesztésével a felperesek képmáshoz való jogát megsértették. Erre tekintettel a per tárgya nem az Szjt. tárgyi hatálya alá tartozó szerzői jogvita, hanem képmás jogsértő felhasználásával okozott személyiségi jogsértés, amelynél a védendő jogi tárgy a felperesek személyisége, nem pedig a könyv, mint szellemi alkotás. Az ügyben az Alaptörvényben biztosított jogok ütközése merült fel, nevezetesen az I. rendű alperesnek, mint a könyv szerzőjének szólásszabadságára vonatkozó joga a felperesek magánélet védelméhez fűződő jogával. Ez utóbbi alapjog a felperesek előadása szerint a Ptk. 2:43. § g) pontjában nevesített és a 2:48. §-ban szabályozott személyiségi jog, a képmáshoz való jog megsértésével csorbult.

[64] A Ptk. 2:43. § g) pontja szerinti képmáshoz való jog az emberi személyiség külső megnyilvánulását védi, azzal a céllal, hogy az ábrázolt személy szabadon dönthesse saját képmása nyilvánosságra hozataláról. A 2:48. § (1) bekezdése értelmében a képmás elkészítéséhez és felhasználásához az érintett személy hozzájárulása szükséges, vagyis más képmásával kapcsolatban bármilyen jogosulatlan, beavatkozó magatartás jogsértőnek tekinthető. A (2) bekezdés kivételt engedő szabálya szerint a felvétel készítője és felhasználója nem köteles a hozzájárulást beszerezni tömegfelvétel és nyilvános közéleti szereplésről készített felvétel esetében. Ezért a felhasználók személyének megállapításánál a Ptk. 2:48. § és a Pp. 502. § (1) bekezdés rendelkezéséből kellett kiindulni.

[65] Tévesen foglalt állást az elsőfokú bíróság arról, hogy az I. rendű alperes nem minősül a képmások felhasználójának. A Ptk. 2:48. § tényállásában és ezzel összhangban a Pp. 502. § (1) bekezdésében szereplő „felhasználó” személy alanyi köre tágabb az Szjt.-ben szabályozott „felhasználó” személyek körénél. A perben nem volt vitás, hogy a könyvnek az I. rendű alperes az egyedüli szerzője, a II. rendű alperes pedig a kiadója. A szerzői minősítést az Szjt. 94/B. § (1) bekezdése szerint kell megítélni, amely rendelkezés alapján szerzőnek kell tekinteni azt, akinek a nevét ilyenként a művön a szokásos módon feltüntették. Az I. rendű alperes szerzőségét törvényes vélelem támasztja alá, szerzőként pedig a felperesek képmása felhasználójának kell őt tekinteni. Semmilyen bizonyíték nem támasztotta alá ugyanis az I. és a II. rendű alperesek – az elsőfokú bíróság által elfogadott – azon állítását, hogy a könyv függelékében szereplő fényképfelvételek elhelyezése és azok képaláírással történő ellátása kizárólag a II. rendű alperes utasítása alapján, az I. rendű alperestől függetlenül történt. Az I. rendű alperes képek könyvbeli szerepeltetésével kapcsolatos szerzőségét alátámasztó törvényi vélelmet az alperesek nem tudták megdönteni, ezért az I. rendű alperes a vitatott képmások felhasználójának minősül.

[66] A III. rendű alperes könyvkereskedőként a perbeli könyv nyomtatott formátumát a II. rendű alperessel kötött bizományosi szerződés, míg e-könyv formátumát az cég3-vel kötött értékesítési szerződés alapján forgalmazta. A felperesek helytelen jogértelmezéssel jutottak arra a következtetésre, hogy a III. rendű alperes az Szjt. 17. §-ára és 23. § b) pontjára tekintettel a vitatott fényképfelvételek felhasználójának minősül. Nem vitatott tényként volt megállapítható, hogy a könyvkiadó mindvégig a szerző engedélyével, jogszerűen terjesztette a könyvet. Az Szjt. fogalomrendszere szerinti jogtalan felhasználás akkor valósult volna meg, ha a III. rendű alperes a terjesztést – azaz felhasználást – az arra jogosult engedélye nélkül

végezte volna. Ezzel szemben a III. rendű alperes bizományosként, illetve albizományosként működött közre a könyv magyarországi terjesztésében és nem gyakorolt befolyást a könyv tartalmára. A képmások jogtalan felhasználása személyiségi jogi szempontok szerint azt jelenti, hogy a kifogásolt képek az azokon szereplő felperesek hozzájárulása nélkül kerültek be a könyvbe és jelentek meg. A III. rendű alperes a mű tartalmának kialakításában nem működött közre, csak az értékesítési láncban szerepelt, ezért a már elkészült, formájában és tartalmában is végleges kiadvány tekintetében nem minősül felhasználónak. Arra sem volt köteles, hogy műben szereplő valamennyi fénykép és képmás jogszerű felhasználását ellenőrizze, azokhoz – szükség esetén – az érintettek hozzájárulását kérje. A III. rendű alperes a könyv terjesztőjeként így képmás visszaélészerű felhasználását nem valósította meg azzal, hogy a könyveket rendelkezésre tartotta. A vele szemben támasztott keresetek elutasítása tehát megalapozottan történt.

[67] A Ptk. 2:44. § (1) és (3) bekezdésének a 2:48. § (2) bekezdés rendelkezéseivel egybevetett értelmezése alapján kialakított, a Kúria ítélezési gyakorlatából kiemelendő elem, hogy a közéleti vitához nem kapcsolódó közléshez az érintett engedélye nélkül felhasznált fényképfelvétel közzététele képmáshoz fűződő jogot sért. Az ilyen közzététel nem tartozik a sajtó tájékoztatásához fűződő közérdek körébe (Pfv.IV.20.341/2019/5.). A közéleti szereplésről készült felvétel pedig az érintett személy hozzájárulása nélkül kizárólag arról az eseményről szóló tudósításban használható fel, amely eseményről a felvétel készült (Pfv.IV.20.551/2019/5.). Az elsőfokú bíróság tehát helytelen jogértelmezéssel jutott arra a következtetésre, hogy a felperesek egy kivétellel maguk tették közzé a felvételeket saját vagy hivatalos közösségi oldalaikon, ezért azok felhasználását sem sérelmezhetik. Önmagában az a tény, hogy a felperesek szűkebb vagy tágabb körben nyilvánosságra hozták az őket ábrázoló fényképeket, nem állít fel hozzájárulásukra vonatkozó vélelmet a felvételek későbbi, más célú felhasználásához. Ezért nem volt mellőzhető a felhasználás jogszerűségének a jogszabályi feltételek alapján történő, további vizsgálata.

[68] A képmás hozzájárulás nélküli közzététele esetén a véleménynyilvánítási szabadság és a személyiségvédelem kollízióját a másodfokú bíróság a következő alapjogi szempontok mentén mérlegelte. A 28/2014. (IX. 29.) AB határozat a nyilvános helyen készült, nem sértő, az érintett személyt tárgyilagosan ábrázoló felvétel engedély nélküli nyilvánosságra hozatalát akkor tartja megengedhetőnek az alapjogi összevetés eredményeként, ha a felvétel közérdeklődésre számot tartó tudósításhoz kapcsolódik, a jelenkor eseményeiről való szabad tájékoztatásához kötődik [44]. Az Alkotmánybíróság a 3019/2021. (I. 28.) AB határozatban foglalja össze a közéleti szereplés jelentőségét a képmás felhasználásával kapcsolatban, főszabályként hivatkozva, hogy a közhatalom gyakorlása során készült felvétel – amennyiben nem sérti az emberi méltóságot – az érintett hozzájárulása nélkül is nyilvánosságra hozható. Közhatalmat nem gyakorló személyek esetében a szabály fordított, azaz képmásuk közzétételehez hozzájárulásukra van szükség, kivéve, ha a képmás közzététele összefügg a közszereplésükkel [33]. E határozat teszi egyértelművé, hogy az alkalmankénti közszereplés nem tesz közszereplővé, és a közhatalmat nem gyakorló személyek fényképfelvétele hozzájárulásuk nélkül. Az alkotmányos szempontoknak megfelelően csak akkor tehető közzé, ha az tárgyi összefüggésben van a közszerepléssel. A hozzájárulás alóli kivétel tehát akkor igazolható, ha a felvétel és a közszereplés között kapcsolat teremthető, és mind a felvétel készítése, mind nyilvánosságra hozatala összefügg a közszerepléssel. [35].

[69] A per adatai alapján egyértelműen megállapítható, hogy egyik felperes sem gyakorol közhatalmat, így annak van jelentősége, hogy a fényképfelvételek összefüggésben vannak-e a közszerepléssel és a felvételek felhasználása hozzájárult-e a közéleti vitához. Az I. rendű felperes egyházi vezetőként egy országos nézettségű tévécsatornán rendszeresen tart

istentiszteletet, és önként vállalt társadalmi szerepvállalása nyomán jelentős véleményformáló erővel rendelkezik. Alkalmanként médiaszereplést vállal, a jelenkor eseményeivel kapcsolatban is nyilatkozik, azokra reagál. Mindezekre tekintettel a 3145/2018. (V. 7.) AB határozathoz – az indokolás [45] bekezdéséhez – igazodó terminológiával kivételes közszereplőnek minősül, tevékenysége megítélésére a Ptk. 2:44. § rendelkezései irányadóak, az abban foglalt korlátokkal.

[70] A 28/2014. (IX. 29.) AB határozatból idézett másik alkotmányos feltétel (a fényképek közérdeklődésre számot tartó vonása) fennállását valamennyi képfelvétel tekintetében külön vizsgálni kellett. Ennek során a Fővárosi Ítéltábla figyelemmel volt arra is, hogy a 8/2018. (VII. 5.) AB határozat a cikk címéről kialakított értékelést, amely szerint a címben foglalt pontatlanságot, valótlanyságot a cikk egészének fényében kell megítélni, olyannak tartotta, amely nem érvényesíti kellőképpen az Alaptörvény VI. cikkéből fakadó alkotmányossági szempontokat. Az Alkotmánybíróság e határozatában azt fejtette ki, hogy „a cím nem egy a cikk mondatai vagy fordulatai között, hanem az olvasók figyelmének felkeltésében és a cikk tartalmának megragadásában központi szereppel bíró kiemelés, amelynek így adott esetben a személyiségi jogok sérelmére nézve is fokozott hatása lehet. Ez a kiemelő, hangsúlyozó szerep az írás címének önálló jelentőséget ad, amihez önálló értékelésnek kell társulnia a személyiségvédelem körében. Az írás címének megítélése ezért nem oldható fel a többi résszel való együttes értékelésben” [31]. A cikk címéhez hasonlóan különálló egység a könyv függeléke, az abban megjelenő képfelvételek és a hozzájuk társított aláírás, még abban az esetben is, ha a képmelléklet társítható az egyes fejezetekhez. Ezért elsősorban a függelékbe került fényképek és hozzájuk tartozó képaláírások alapján kellett állást foglalni arról, hogy az adott felvétel közügyet érint-e, szükség volt-e az illusztrációra a téma bemutatásához. A közügy azonosítását ugyanakkor nem általánosságban, hanem kizárólag az I-II. rendű alperes előadása alapján kellett elvégezni. Ennélfogva a képfelvételeknek a könyv belső tartalmával összevetésére csak akkor lehetett szükség, ha az I-II. rendű alperes által meghatározott közüggyel összefüggés feltárható, de a képpel teremtett kapcsolat további értelmezést, vizsgálatot igényel.

[71] Az I. rendű felperesről titokban készült első felvétel az I-II. rendű alperes előadásában úgy kapcsolódik a közügyek vitatásához, hogy az egyes televíziós csatornákat működtető cégekben jelentős tulajdonjoggal rendelkező személyek kapcsolata, annak jellege és tartalma a magyar közéletben jelentőséggel bír, ezért a társadalmi vita fogalmi körébe tartozik. Az alpereseknek a találkozó témáját illető állítása (az ellentétes politikai oldalt képviselő csatornák pozicionálása) sem köztudomású, sem a perben bizonyított tényként nem értékelhető. Ennek azonban azért nincs jelentősége, mert az Alkotmánybíróság a képfelvétel okán (tehát a kép miatt) kialakult társadalmi vitát is alkalmasnak tartja az összefüggés megteremtésére a 26/2019. (VII. 23.) AB határozat [37], [42]-[43] bekezdése és a 3019/2021. (I. 28.) AB határozat [36] bekezdése szerint. Ehhez képest az Alaptörvény IX. cikkét üresítené ki, ha a közlés tartalma szerint kellene megítélni, hogy vonatkozik-e rá a magasabb szintű védelem [25]. Az alperesek által meghatározott téma egyértelműen a közügyek kategóriájába tartozik, és a felvétel az előbbieik alapján a kép által megörökített esemény valós tartalmának feltárása nélkül is alkalmas volt a közügyről folyó vita új elemének illusztrálására. Az ábrázolás módja tárgyilagos, az I. rendű felperes emberi méltóságát nem sérti, a közügy megvitatásához a felvétel és a képaláírás hozzájárul, ezért az I. rendű felperes a felvétel nyilvánosságra hozatalát megalapozottan nem sérelmezheti.

[72] A második képnek nincs közüggyel összefüggésbe hozható tartalmi eleme. Kétségtelen, hogy a labdarúgást, mint sportágat érintő beruházásokról széles körű társadalmi vita folyik és a sportágnak, mint témának lehet közéleti jelentősége is. Az I-II. rendű alperes azonban nem erre alapította ténybeli előadását és ezt az elsőfokú bíróságnak is figyelembe

kellett volna vennie, amikor a felvételt értékelte. Az alperesek egyrészt arra hivatkoztak, hogy a képet közszereplés folyamán (egy bulvárlap újságcikkéhez) készítették az I. rendű felperesről, maga is terjesztette Facebook-oldalán, másrészt arra, hogy az I. rendű felperes az emberek hiszékenységét kihasználva tör népszerűsége. A közszerepléssel kapcsolatban a Fővárosi Ítéltábla visszautal az indokolás [67] bekezdésében a Kúria Pfv.IV.20.551/2019/5. számú ítéletének elvi tartalmában foglaltakra. Megítélése szerint az I-II. rendű alperesek egyike sem adott meggyőző magyarázatot arra, hogy mennyiben járul hozzá többlet tartalommal az általuk megjelölt közérdekű témához a fénykép. A hozzájárulás nélküli felhasználáshoz ugyanis elengedhetetlen, hogy a közüggel való kapcsolatára maga a közlés világítson rá, ennek hiányában pedig hiába látható az I. rendű felperes a fényképen futball labdával, ennek semmilyen politikai, közéleti üzenet értéke nincs és ilyen tartalmat a kép felirata sem hordoz. A kép közzététele nem kapcsolható közügyhöz, az I. rendű felperes a képpel összefüggésben közszereplőnek nem tekinthető, így a fényképfelvétel felhasználására jogsértő módon került sor.

[73] A negyedik képen a felperes világos nyári öltözetben látható. Az I-II. rendű alperesek állítása szerint a képet az I. rendű felperes, mint egyházi vezető gazdagodása, illetve annak illusztrálása kapcsolja össze a közügy kategóriájával. Az ítéltábla álláspontja szerint az I. rendű felperes vagyongyarapodása – nem önmagában, hanem az általa betöltött státusz miatt – felvetheti a közügyek témakörébe tartozást, a kifogásolt kép azonban ehhez a társadalmi vitához semmiben nem járul hozzá. A felvétel az I. rendű felperesről állított hivalkodó, fényűző életvitelt a hagyományos darabokból álló, egyszerű szemrevételezéssel hétköznapiak tűnő nyári öltözként nem támasztja alá, és arra a kísérő szöveg, mint kapcsolatteremtő elem sem teszi alkalmassá. Erre tekintettel a képmás felhasználásához nem lett volna mellőzhető az I. rendű felperes hozzájárulása.

[74] Az ötödik kép az I-II. rendű alperesek álláspontja szerint annak érzékeltetésére szolgál, hogy az I. rendű felperes valójában erőszakra buzdítja a híveit, amelyhez állami támogatásban is részesül. A fénykép alapján ugyanakkor egyértelmű, hogy az I. rendű felperes magánéleti eseményén készült, erre utal a turistalátványosságok környezetében megszokott jelmezes történelmi szereplők jelenléte és az ilyen fényképekre jellemző beállítás is. A kép semmilyen józan logikai kapcsolatba nem hozható az alperesek által meghatározott közügy témájával és erre a kép alá írt szöveg sem teszi alkalmassá, ezért megállapítható, hogy a fényképfelvétel a közügy megvitatásához semmiben sem járul hozzá, közzétételére önkényesen került sor.

[75] A harmadik kép személy1, egy vitatott nézeteket valló holland politikus által írt könyv magyar nyelvű, a II. rendű felperes által fordított kiadásával összefüggésben készült, és a II. rendű felperest a szerzővel együtt ábrázolja, amint együtt felmutatják a könyvet. Az I-II. rendű alperes a közügyek körébe sorolta a szélsőséges politikai nézeteket valló pártvezér könyvének magyarországi kiadását, mint a menekültellenes politikai propaganda létjogosultságát, azzal való azonosulást. A II. rendű felperest újságíróként és műfordítóként megjelölő Facebook-oldalon a könyv első borítóját és megjelenési adatait tartalmazó reklámja a II. rendű felperest a könyv fordítójaként tünteti fel. A II. rendű felperes előadásával szemben tipikus sajtófotóként beállított felvétel a nyilvánosság számára hordozó üzenetének lényege a közös munka feletti öröm és büszkeség. A fénykép nem választható el az I-II. rendű alperes által meghatározott közügytől, amelyre figyelemmel a II. rendű felperes, mint a 3145/2018. (V. 7.) AB határozatban hivatkozott, a közéleti vita révén kivételes közszereplővé emelkedő személy képmáshoz fűződő személyiségi joga a véleménynyilvánítás szabadsága érdekében korlátozható. A képmás felhasználásához ezért a hozzájárulására nem volt szükség, a megjelentetésre jogszerűen került sor.

[76] A kifejtettek alapján a másodfokú bíróság az elsőfokú ítéletet a Pp. 383. § (2) bekezdése alapján részben megváltoztatta, a második, negyedik és ötödik kép tekintetében a képmáshoz való jog megsértését megállapította és elrendelte a döntés közzétételét azzal, hogy jogsértés megtörténtének nyilvánosságra hozatalára az ítélet végrehajthatósága érdekében a magyar sajtótermékek nyilvántartásában szereplő kiadványban, az I-II. rendű alperesek költségére kerüljön sor olyan módon, hogy a Ptk. 2:51. § (1) bekezdés c) pontja szerinti jogkövetkezmény az elégtétel adását is magában foglalja. A Ptk. 2:51. § (1) bekezdés d) pontjának megfelelő, jogsértő jellegtől megfosztás végrehajtására a másodfokú bíróság megfelelőnek tartotta a könyvnek a szükséges mértéket meg nem haladó állagsérelmével járó átalakítását, a jogsértő képeket tartalmazó oldalak eltávolítását. Ennek végrehajtására a kötelezettség természete miatt a Pp. 344. § (2) bekezdése alapján állapította meg a teljesítési határidőt.

[77] Az elsőfokú határozat részben megváltoztatása mind az illeték, mind a perköltség összegét befolyásolta. A pertárgy értékét az ítéltábla az alperesek számára tekintettel mindkét felperes tekintetében 3x36.000 forintban állapította meg, amelyből az I. rendű felperes az összeg felét, a II. rendű felperes teljes pervesztessége miatt a teljes illetéket köteles az államnak megfizetni. A fennmaradó 54.000 forint illetéket egymás között egyenlő arányban kell viselnie az I. és a II. rendű alperesnek.

[78] A perköltségről hozott döntéssel a felperesek mint együttes jogosultak részére a költségjegyzéken megjelölt 55.000 forint, áfával emelt összegének megfizetésére kötelezte az I-II. rendű alperest. A másodfokú eljárásban az előbbiek szerinti számítási mód eredményeként – felperesenként – 3x48.000 forint fellebbezési illeték merült fel, amelyből a felek pervesztességük arányában viselik a rájuk eső részt. A másodfokú eljárásban valamennyi fél a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (3) bekezdése alapján kérte jogi képviselőjének munkadíja megállapítását. Ezért a benyújtott költségjegyzékek és bejelentések tartalmának összevetésével a Fővárosi Ítéltábla a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (5) bekezdésének alkalmazásával eljárva, a pernyertesség-pervesztesség arányában, a közös jogi képviselők is figyelemmel együttes perköltség viselésével rendelte el a perköltségek kölcsönös megtérítését.

Budapest, 2021. május 13.

Véghné dr. Szabó Zsuzsanna s.k.
a tanács elnöke

dr. Kovács Helga s.k.
előadó bíró

dr. Tóth Gabriella s.k.
bíró